

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA

MÁSODIK SZEKCIÓ

HAGYÓ kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(52624/10. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2013. április 23.

VÉGLEGES
2013. július 23.

Ezen ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával vált véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.

A Hagyó kontra Magyarország ügyben,
az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként
tartott ülésén, melynek tagjai voltak:
Guido Raimondi, *elnök*,
Peer Lorenzen,
Dragoljub Popović,
Sajó András,
Nebojša Vučinić,
Paulo Pinto de Albuquerque,
Helen Keller, *bírák*
és Stanley Naismith, a *Szekció hivatalvezetője*,
2013. április 2-i zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően
az azon időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy, a Magyar Köztársaság ellen benyújtott kérelem (52624/10. sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény („az Egyezmény”) 34. cikke alapján egy magyar állampolgár, Hagyó Miklós („a kérelmező”) 2010. szeptember 6-án terjesztett a Bíróság elé.

2. A kérelmezőt Kádár A., Budapesten praktizáló ügyvéd képviselte. A magyar kormányt („a Kormány”) képviselője, Tallódi Z. képviselte a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumból.

3. A kérelmező az Egyezmény 5. cikke alapján panaszolta, hogy fogvatartása indokolatlanul került meghosszabbításra, s hogy a meghosszabbításkor nem tartották tiszteletben a „fegyveregyenlőség” elvét. Azt is panaszolta, hogy – a 3. cikk sérelmével – súlyos egészségügyi állapota nem került kellően figyelembe vételre. Végül az önállóan, valamint a 13. cikkel együtt olvasott 8. cikk alapján a kérelmező a családtagjaival való kapcsolattartás korlátozását is panaszolta.

4. 2012. április 13-án a kérelem közlésre került a Kormány felé. Arról is döntés született, hogy a kérelem elfogadhatóságáról és érdeméről a Bíróság egyidejűleg határoz (29. cikk 1. bekezdés).

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

5. A kérelmező 1967-ben született és Budapesten él.

6. 2010. május 14-én a kérelmezőt – aki korábban Budapest főpolgármester-helyettese volt – a Budapesti Közlekedési Vállalat pénzeszközeinek visszaélést megvalósító felhasználásával elkövetett, különösen nagy vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés gyanúja alapján őrizetbe vették. A rendőrség röviddel azt követően vette őrizetbe a kérelmezőt, hogy országgyűlési képviselői mentelmi jogát elveszítette, akkor, amikor a 2010. évi általános választásokon megválasztott országgyűlési képviselők letették esküjüket. Korábban, 2010 januárjában és márciusában, ugyanezen összefüggésben büntetőeljárás indult a Közlekedési Vállalat néhány vezető tisztségviselője, valamint a kérelmező egyik közvetlen kollégája ellen.

7. Az ügyészség által ezt követően benyújtott, a kérelmező előzetes letartóztatásba helyezése iránti indítványban szökés-elrejtőzés, valamint összejárás veszélyére történt hivatkozás.

8. A védelem azzal érvelt, hogy bár a kérelmező hónapok óta tudott arról, hogy mentelmi jogának elvesztését követően nagy valószínűséggel vádat fognak emelni ellene, nem hagyta el az országot. A védelem előterjesztette, hogy a Budapesti Közlekedési Vállalatnál állítólagosan történt korrupciós ügyek élénk érdeklődést váltottak ki a közvéleményben, s a kérelmező elleni vádemelés a nyomozás folyamán a többi gyanúsított által tett beismerő vallomások miatt teljességgel előre látható volt. A kérelmező többször cáfolta a sajtóban megjelent azon híreszteléseket, hogy elhagyni készül az országot, és 2010. május 11-én a hatóságoknak is jelezte együttműködési hajlandóságát.

9. A védelem továbbá előterjesztette, hogy mindezek fényében a kérelmező előzetes letartóztatásba helyezése nem volt igazolt, és hogy – ha egyáltalán szükséges valamilyen intézkedés – a letartóztatást más, kevésbé korlátozó intézkedéssel kellene helyettesíteni.

10. 2010. május 17-én a Budai Központi Kerületi Bíróság annak ellenére elrendelte a kérelmező előzetes letartóztatásba helyezését, hogy a védelem a házi őrizetbe helyezés megfontolására kérte a bíróságot. Az ügyészi indítványban felhozott indokokat megismételve a bíróság úgy vélte, hogy a súlyos vádakra figyelemmel fennállt a kérelmező szökésének és elrejtőzésének a veszélye, ami annál is inkább elképzelhető volt, mivel a kérelmező több olyan ingatlant eladott, ami a tulajdonában állt. A bíróság megjegyezte, hogy a nyomozás során olyan „adat” merült fel, ami annak kockázatára utalt, hogy a kérelmező az országot elhagyva esetleg megszökik és elrejtőzik; a bíróság azonban nem specifikálta ezt a körülményt. A bíróság azt is megállapította, hogy mivel a kérelmező mentelmi joga csak

rövid idővel korábban szűnt meg, számos nyomozati lépést kellett még megtenni, ezért az összejátszás, illetve a beavatkozás veszélye valós volt.

2010. május 18-án a kérelmező ügyvédje fellebbezett, ismételten kevésbé szigorú intézkedés alkalmazását javasolva.

11. 2010. május 26-án a Fővárosi Bíróság elutasította a kérelmező fellebbezését.

12. A fent említett bizonyítékra figyelemmel a védelem által benyújtott, iratmegtekintés iránti kérelmet a bíróságok figyelmen kívül hagyták. A kérelmező Központi Nyomozó Főügyészséghez benyújtott, a bizonyíték megtekintése iránti kérelme elutasításra került, a legfőbb ügyész elé terjesztett panasza pedig válasz nélkül maradt. A kérelmező számára nem engedélyezték, hogy megismerje a releváns nyomozati anyagot, és az állítólagos szökési és elrejtőzési szándékkal kapcsolatos bizonyítékot soha nem mutatták be neki.

13. A kérelmező előzetes letartóztatása a törvényben meghatározott időszakonként ismétlődően meghosszabbításra került. Ezen eljárásokban a védelem érvei többé-kevésbé azonosak maradtak, kiegészítve azzal a ténnyel, hogy a kérelmező egészségügyi állapota romlott. Nincs azonban jele annak, hogy a bíróság egyéniesített módon értékelte volna a kérelmező személyes körülményeit. A védelem által a kérelmező elrejtőzési szándéka valószínűtlenségének bemutatására felhozott új érvek – különösen az a tény, hogy a kérelmező elleni vádemelés előtt néhány hónappal a kérelmező visszafizetett egy 16 000 000 forintos adósságot – sem hatottak a bíróságokra. A bíróságok a védelem által felhozott azon érvet sem vizsgálták meg, hogy a kérelmező – aki korábban befolyásos politikus volt – kísérletet sem tett a bizonyítékok elrejtésére vagy a tanúk befolyásolására, így az összejátszás veszélye alaptalan volt.

14. A kérelmező 2010. június 9-én, illetve július 30-án előterjesztett, szabadlábra helyezés vagy kevésbé kényszerítő intézkedés iránti kérelme sikertelen volt. A kérelem ismételten hangsúlyozta a letartóztatás alapjául szolgáló konkrét elemek hiányát, és a kérelmező személyes körülményeinek – elsődlegesen súlyos egészségügyi problémáinak – figyelmen kívül hagyását. A bíróságok meglehetősen sztereotip határozatokban utasították el ezen érveket, főként a várható ítélet súlyos voltával érvelve.

15. A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben fogvatartott fogvatartása alatt a kérelmező több mint 4 hónapot bruttó 3,52 m²/fogvatartott, 4 további hónapot pedig bruttó 4,7 m²/fogvatartott alapterületű zárkákban töltött. A Büntetés-végrehajtás Központi Kórháza, valamint egy orvosszakértő (2010. szeptember 17-én, illetve 27-én kibocsátott) javaslatára 2010. november 21-től a kérelmező véglegesen egy 4,7 m²/fogvatartott alapterületű zárkában került elhelyezésre. Napi egy órát tölthetett a zárkán kívül, ami a törvényben előírt szabad levegőn tartózkodás tartamának felelt meg.

16. 2010. május 18-i büntetés-végrehajtási intézeti befogadásakor – amikor a kérelmező orvosi vizsgálaton esett át – a kérelmező jelezte rossz egészségi állapotát (többek között asztma, krónikus sinusitis, glutén- és tejallergia, valamint a bal fül krónikus gyulladása). Engedélyezték számára, hogy továbbra is a magával vitt gyógyszereket szedje, és hogy immunrendszer erősítő termékeket szerezzen be, s glutén- és tejmentes diétát írtak fel számára. Továbbá, túlsúlyára (befogadásakor 130 kg) figyelemmel napi fürdést engedélyeztek számára; s mivel 2010. június 10-én jelezte, hogy fogyni szeretne, elemes izommozgató öv használatát is engedélyezték számára.

17. 2010. június 1-3. között a kérelmező szakorvosok által végzett szakorvosi vizsgálatokon esett át a Büntetés-végrehajtás Központi Kórházában, ahol kezelésben részesítették és gyógyszerekkel látták el. Egészségi panaszainak fennmaradása miatt (beleértve a túlzott, végül 37 kg-os fogyást) 2010. szeptember 13-án további vizsgálatokon esett át, és további gyógyszereket kapott. 2010. szeptember 17–október 6. között a Büntetés-végrehajtás Központi Kórházában kezelték, ahol kezdetben azt állapították meg, hogy tüdejének állapota rosszabbodott, a további tesztek azonban azt mutatták, hogy egy új terápia bizonyos mértékben javított a kérelmező állapotán.

18. Folyamatosan romló egészségi állapotra panaszkodva azonban a kérelmező ismételt fogvatartási körülményeinek javítását kérelmezte. Különösen nagyobb zárkatérfogatot, kevésbé nyirkos környezetet, több friss levegőt, valamint ételmezésének javítását kérte. Ezzel kapcsolatosan ismétlődően kérelmezte a büntetés-végrehajtást felügyelő ügyész általi meghallgatását, amit végül 2010. október 25-én engedélyeztek számára.

19. Továbbá, 2010 májusában a kérelmező orvosszakértői vizsgálatot kért, s kérését kétszer megismételte. 2010 szeptemberében szakértő került kirendelésre. A szakértő megerősítette a kérelmező súlyos egészségügyi problémáit; megállapításra került azonban, hogy ezek a büntetés-végrehajtási intézeten belül is kezelhetők.

20. A kérelmező által benyújtott, a napi egy órás szabad levegőn tartózkodás egy további órával történő meghosszabbítása iránti kérelmét 2010 novemberében egészségi állapotának javulására hivatkozva utasították el. 2010 decemberében azonban a fenti orvosszakértői vélemény alapján – amely szerint a több friss levegőn tartózkodás javítana a kérelmező állapotán – engedélyezésre került a hosszabbítás.

21. Közben, 2010. augusztus 23-án, a kérelmező asztmarohamra panaszkodott, ezért másnap további tesztek elvégzése céljából a Büntetés-végrehajtás Központi Kórházába utalták. A kérelmező azonban egy ekkor esedékes családi látogatás miatt visszautasította, hogy kórházba vigyék.

22. Előzetes letartóztatása alatt a kérelmező mindvégig a napi háromszori gyógyszerkiosztás (reggel, délben, este) mindegyikénél kapott gyógyszereket. A szabályok szerint a gyógyszert az egészségügyi

személyzet jelenlétében kell bevenni, nem később. A kérelmező augusztus 27-én és 31-én, szeptember 16-án és december 28-án megtagadta a számára reggel kiosztott egyes gyógyszerek beszedését.

23. A rendes látogatásokon kívül 2010 augusztusában további látogatásokat engedélyeztek a kérelmező élettársa számára arra figyelemmel, hogy a kérelmező polgári jogi ügyeiben az élettársa a képviselőjeként járt el. 2010. november 9-én azonban a találkozásokon észlelt összejátszás veszélye miatt megtiltották a kérelmező és élettársa közötti személyes és telefonos kapcsolattartást arra hivatkozva, hogy a kérelmező és élettársa meg akarta kerülni az ellenőrzött hozzátartozói kapcsolattartás szabályait. A börtönhatóságok a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 118. § (2) bekezdésére hivatkoztak. A védelem panasszal élt az intézkedés ellen a legfőbb ügyésznél, azzal érvelve, hogy az ellenőrzés potenciális hiánya csak a büntetés-végrehajtási személyzet egyes látogatásokról történt távolmaradásának a következménye lehetett, nem pedig a kérelmező vagy látogatójának a hibája. A panasz válasz nélkül maradt.

Ezzel összefüggésben kiegészítő büntetőeljárás indult a kérelmező ellen azon gyanú alapján, hogy a családi kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezések megkerülése céljából a kérelmező hamis tartalmú ügyvédi megbízást adott élettársának. Ebben az eljárásban a büntetés-végrehajtási intézet fegyőrei azt vallották, hogy minden látogatás ellenőrzés mellett zajlott. A kérelmezőt felmentették a vád alól.

24. Előzetes letartóztatása alatt a kérelmezőt egyszer sem látogatta meg 11 éves lánya. Bár a látogatás nem volt tiltva, lánya egészségi állapota nem tett lehetővé ilyen látogatásokat. A kérelmező e tényre alapozott, kevésbé kényszerítő intézkedés vagy a lányával való korlátlan telefonos kapcsolattartás általános jelleggel történő engedélyezése iránti kérelmei sikertelenek maradtak. 2010 szeptemberében és 2011. január 7-én azonban a kérelmező a heti háromszor 10 perces rendes jogosultságon túl többlettelefonálási lehetőséget kapott.

25. A kérelmező előzetes letartóztatása 2011. február 23-ig folytatódott, amikor a Fővárosi Bíróság a kérelmező házi őrizetbe helyezését rendelte el. A kérelmező súlyos egészségi problémáira figyelemmel a Fővárosi Bíróság megállapította: a szökés és elrejtőzés veszélye olyan mértékre csökkent, hogy a házi őrizet is elegendővé vált.

26. Ezt az intézkedést 2011. június 10-ig alkalmazták.

II. RELEVÁNS HAZAI JOG

27. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény kimondja:

43. § (3)

„A fogva lévő terhelt jogosult arra, hogy ..

b) a hozzátartozójával vagy ... más személlyel szóban, személyesen felügyelet mellett, írásban ellenőrzés mellett érintkezzék. A hozzátartozóval való érintkezés kizárólag a büntetőeljárás eredményessége érdekében korlátozható vagy tiltható meg.”

129. §

„(2) A terhelt előzetes letartóztatásának szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt folytatott eljárásban, és akkor van helye, ha

...

b) szökésének vagy elrejtőzésének veszélyére tekintettel vagy más okból megalapozottan feltehető, hogy az eljárási cselekményeknél a jelenléte másképp nem biztosítható,

c) megalapozottan feltehető, hogy szabadlábon hagyása esetén, különösen a tanúk befolyásolásával vagy megfélemlítésével, tárgyi bizonyítási eszköz, okirat megsemmisítésével, meghamisításával vagy elrejtésével megghiúsítaná, megnehezítené vagy veszélyeztetné a bizonyítást, ...”

131. §

„(1) A vádirat benyújtása előtt elrendelt előzetes letartóztatás az elsőfokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, de legfeljebb egy hónapig tart. Az előzetes letartóztatást a nyomozási bíró alkalmanként legfeljebb három hónappal, összesen legfeljebb az előzetes letartóztatás elrendelésétől számított egy év elteltéig meghosszabbíthatja. Ezt követően az előzetes letartóztatást a megyei bíróság egyesbíróként eljárva, a nyomozási bíró eljárására vonatkozó szabályok szerint, alkalmanként legfeljebb két hónappal meghosszabbíthatja.”

211. §

„(3) Az ülésen az indítványozó az indítványt megalapozó bizonyítékokat írásban előterjeszti, vagy szóban előadja. A jelenlevőknek módot kell adni arra, hogy az indítványozó bizonyítékait - a 186. § keretei között - megismerjék. Ha az értesített nem jelent meg, de az észrevételét írásban benyújtotta, ezt a nyomozási bíró ismerteti.”

186. §

„(1) Aki a nyomozási cselekményen jelen lehet, az arról készült jegyzőkönyvet nyomban megtekintheti.

(2) A gyanúsított, a védő és a sértett a nyomozás során is megtekintheti a szakvéleményt, az egyéb iratokat pedig akkor, ha az a nyomozás érdekeit nem sérti.

(3) A gyanúsított és a védő jogosult arra, hogy azokról az iratokról, amelyeket megtekinthet, másolatot kapjon.

(4) A sértett, illetőleg a tanú vallomását vagy egyébként személyi adatait tartalmazó, a nyomozás során keletkezett, illetőleg annak során beszerezett, benyújtott vagy csatolt iratról készült másolaton nem tüntethetők fel a sértett, illetőleg a tanú személyi adatai. Nem adható másolat az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság határozatának tervezetéről. Nem adható másolat az ügyész és a nyomozó hatóság között a 165. §, valamint a 165/A. § alapján keletkezett iratokról, kivéve azt, amely az ügyésznek és a nyomozó hatóságnak az

üggyel kapcsolatos jogi álláspontját tartalmazza - ideértve különösen a nyomozási cselekmény elvégzésére vonatkozó ügyészi utasítást tartalmazó iratot, feltéve, ha a megjelölt nyomozási cselekmény végrehajtásra került -, ha az nyomozási érdeket nem sért.”

28. A büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet kimondja:

118. §

„(1) Az előzetesen letartóztatott ...

d) hozzátartozóival és – az ügyész, a vádirat benyújtása után a bíróság jóváhagyásával – más személyekkel levelezhet, legalább havonta egyszer fogadhat látogatót, és kaphat csomagot,

(2) Az előzetesen letartóztatott levelezési és látogató-fogadási joga – a védőjével való érintkezés kivételével –, valamint a csomagküldeményhez való joga a büntető eljárás eredményessége érdekében korlátozható.”

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 3. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

29. A kérelmező panaszolta, hogy a nem megfelelő, súlyos egészségromlást okozó fogvatartási körülmények – az Egyezmény 3. cikkét megsértve – embertelen bánásmódnak minősültek. A 3. cikk kimondja:

„Senkit sem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.”

30. A Kormány vitatta a panaszt.

A. Elfogadhatóság

31. A Kormány előterjesztette, hogy a kérelmezőnek kártérítési pert kellett volna indítania az egészségromlásért állítólagosan felelős hatóságokkal szemben. Mivel ezt nem tette meg, elmulasztotta a hazai jogorvoslatok kimerítését.

32. A kérelmező fenntartotta, hogy egy kártérítési per nem tekinthető olyannak, mint ami helyrehozhatja a 3. cikk megsértését, mivel egy ilyen per nem nyújtott volna gyors és közvetlen orvoslást akut egészségügyi problémáira. A kérelmező szerint problémáinak a büntetés-végrehajtási intézet állománytagjai felé történt ismételt jelzésével, a kapcsolatos határozatok ellen benyújtott panaszaiával, valamint ügyészi meghallgatás kérelmezésével az összes potenciálisan hatékony jogorvoslatot kimerítette.

33. A Bíróság megismétli, hogy az Egyezmény 35. cikkének 1. bekezdésében hivatkozott, a hazai jogorvoslatok kimerítésére vonatkozó szabály arra kötelezi a kérelmezőket, hogy először azokat a jogorvoslatokat vegyék igénybe, amelyek a hazai jogrendben lehetővé teszik számukra, hogy az állított jogsértés tekintetében jogorvoslatban részesüljenek. A 35. cikk 1. bekezdése azonban nem követeli meg, hogy olyan jogorvoslatokat vegyenek igénybe, amelyek nem megfelelőek vagy nem hatékonyak (ld. *Aksoy v. Turkey*, 18 December 1996, §§ 51-52, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-VI).

34. A Bíróság úgy véli: egy polgári kártérítési per nem tekinthető az Egyezmény 3. cikkének olyan megsértését orvosló hatékony jogorvoslatnak, amit a kérelmező állítólagosan a fogvatartási körülmények miatt bekövetkezett egészségromlás okán szenvedett el, mivel az ilyen per célja nem annyira a panaszolt aktuális helyzet megoldása, hanem inkább kártérítés megítélése. Az adott ügyben a 35. cikk 1. bekezdésének céljaira csak a kérelmező helyzetének javítására alkalmas jogorvoslatokat kellett kimeríteni.

35. A Bíróság észrevételezi, hogy a büntetés-végrehatást felügyelő ügyészi meghallgatáson a kérelmező hangot adott az ezzel kapcsolatos panaszainak (ld. fenti 18. bekezdés). A Kormány nem érvelt azzal, hogy az ügyész nem volt olyan helyzetben, hogy utasíthassa a büntetés-végrehatási intézetet a panaszolt helyzet kezelésére. A Bíróságnak ezért az az álláspontja, hogy a kérelmezőt olyannak kell tekinteni, mint aki panasza lényegét a nemzeti hatóságok tudomására hozta, s mint aki megfelelő jogorvoslatot vett igénybe.

36. Ebből következően a panasz nem utasítható el a hazai jogorvoslatok kimerítésének elmulasztása miatt. Továbbá, a Bíróság úgy véli, hogy a panasz nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikkének 3. (a) bekezdése szerinti értelemben, és semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

37. A kérelmező elismerte, hogy betegségének jellege miatt időszakosan egészségromlás léphet nála fel. Hangsúlyozta azonban, hogy a zsúfolt zárkák nyirkos, penészes környezete, ahol naponta 23 órát kellett eltöltenie, a szabad levegőn történő többlettartózkodás engedélyezésének késedelme, és élelmezésének nem megfelelő volta jelentősen hozzájárult állapotának rosszabbodásához és túlzott testsúlycsökkenéséhez (37 kilogramm). Állapota valójában csak a rabkórházában, vagyis egy más környezetben javult, s amint visszakerült a büntetés-végrehajtási intézetbe, egészsége ismét gyors romlásnak indult. Túlzott testsúlycsökkenése nem szándékos volt, és bizonyosan nem a stimulációs öv használata miatt következett be. A kérelmező védőügyvédje többször figyelmeztette a börtönhatóságokat a

drasztikus fogyás lehetséges veszélyeire, de a kérelmező fogvatartási körülményei – beleértve a kérelmező élelmezését is – nem javultak. Továbbá, bár már befogadásakor igazságügyi orvosszakértői vizsgálatot kért, erre csak négy hónappal később került sor.

38. A Kormány hangsúlyozta, hogy a kérelmező egészségi állapotának romlása nem volt állandó, és nem a fogvatartási körülményeknek, hanem a kérelmező krónikus betegségeinek volt betudható. A kérelmező megfelelő egészségügyi ellátásban részesült a fogvatartás teljes tartama alatt, és egészségi állapota figyelembe vételre került az elhelyezés során. Orvosi javaslatra állandó jelleggel nagyobb zárkában került elhelyezésre, és hosszabb idejű szabad levegőn tartózkodást engedélyeztek számára, amikor az orvosszakértő szakvéleményben rögzítette, hogy az javítaná a kérelmező állapotát. A sétaidő meghosszabbítása iránti korábbi kérelmek elutasítását az indokolta, hogy abban az időszakban némi javulás mutatkozott egészségi állapotában. Végül, a kérelmező maga kívánt fogyni; így testsúlyvesztése nem róható a hatóságok terhére.

39. Amint arra a Bíróság többször rámutatott, az Egyezmény 3. cikke a demokratikus társadalom egyik legalapvetőbb értékét részesíti védelemben. Abszolút módon, a körülményektől és az áldozat magatartásától függetlenül tiltja a kínzást és az embertelen vagy megalázó bánásmódot (ld. *Labita v. Italy* [GC], no. 26772/95, § 119, ECHR 2000-IV).

40. A Bíróság arra is felhívja a figyelmet, hogy a tilalmazott bánásmódnak a súlyosság egy minimális szintjét el kell érnie ahhoz, hogy a 3. cikk hatálya alá essen. Ezen minimális szint megítélése viszonylagos: az ügy összes körülményétől, így a bánásmód tartamától, fizikai és lelki hatásától, és – bizonyos esetekben – az áldozat nemétől, életkorától és egészségi állapotától függ (ld. többek között *Ireland v. the United Kingdom*, 18 January 1978, § 162, Series A no. 25).

41. A Bíróság következetesen hangsúlyozta, hogy az Egyezmény 3. cikkének megsértése általában a törvényes bánásmód vagy büntetés adott formájával elkerülhetetlenül összekapcsolódó szenvedésen és megaláztatáson túlmenő szenvedést és megaláztatást feltételez. A személyi szabadságtól megfosztó intézkedések gyakran foglalnak magukban ilyen elemeket. Ezért e rendelkezés alapján az államnak azt kell biztosítania, hogy a személy fogvatartására az emberi méltóság tiszteletben tartásával összeegyeztethető feltételek között kerüljön sor, és hogy az intézkedés végrehajtásának módja és módszere ne okozzon az egyénnek a fogvatartással szükségszerűen együtt járó szenvedés elkerülhetetlen szintjét meghaladó erősségű gyötrelmet és nehézséget, és hogy – a szabadságvesztés gyakorlati szükségleteire figyelemmel – a fogvatartott egészsége és jóléte megfelelően biztosítva legyen (ld. *Kudła v. Poland* [GC], no. 30210/96, §§ 92-94, ECHR 2000-XI).

42. Továbbá, a 3. cikk azt a kötelezettséget rója az államra, hogy biztosítsa a szabadságtól megfosztott személyek fizikai jólétét. Ha a

hatóságok úgy döntenek, hogy egy súlyosan beteg személyt letartóztatásba helyeznek, és a letartóztatást fenntartják, akkor különös gondosságot kell tanúsítaniuk annak biztosítása terén, hogy a fogvatartási körülmények megfeleljenek az ilyen személy betegségéből fakadó speciális igényeknek (ld. *Farbtuhs v. Latvia*, no. 4672/02, § 56, 2 December 2004).

1. A jelen ügy tényei között a felek nem vitatták, hogy a kérelmező mind fogvatartása előtt, mind fogvatartása alatt kezelést igénylő krónikus betegségekben szenvedett. A Bíróság továbbá észrevételezi, hogy fogvatartása alatt a kérelmező rendszeresen kért és kapott orvosi segítséget. Az orvosi kezelés ellenére azonban nem kívánt mértékű testsúlyt veszített, és összességében egészségi állapota romlott a büntetés-végrehajtási intézetben.

2. A Bíróság a jelen ügy körülményei alapján nem tudja megítélni, hogy a kérelmező fogvatartásának körülményei ténylegesen milyen mértékben járultak hozzá egyes tüneteinek romlásához. A Bíróság továbbá észrevételezi, hogy a szóban forgó testsúlyvesztés bizonyos mértékig a kérelmező kifejezett kívánsága miatt következett be, melynek elérésére személyes erőfeszítéseket is tett, beleértve a stimulációs öv használatát, amit – igen figyelemre méltó módon – a börtönhatóságok engedélyeztek. Ha fel is tételezzük, hogy a kérelmező élelmezése szerepet játszott a súlyvesztésben, a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a kérelmező panaszának ezen eleme nem éri el a 3. cikk alkalmazásához szükséges küszöböt.

3. A Bíróság azonban felhívja a figyelmet arra, hogy a kérelmező több mint négy hónapon keresztül $3,52 \text{ m}^2/\text{fő}$ bruttó alapterületű zárkában került elhelyezésre (ld. fenti 15. bekezdés), holott több fogvatartott elhelyezésére szolgáló zárka esetén a Kínzás és embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzésére alakult Európai Bizottság („CPT”) $4 \text{ m}^2/\text{fogvatartott}$ mozgásteret tart minimálisan elfogadható standardnak (ld. pl. más magyarországi börtönök vonatkozásában a CPT 2009. március 24. - április 2. között tett magyarországi látogatásáról szóló, a magyar Kormány számára írt Jelentés 65. és 80. bekezdését).

4. Továbbá azt is meg kell jegyezni, hogy a kérelmező számára csak napi egy órára engedélyezték zárkája elhagyását, ami a törvényben biztosított szabad levegőn tartózkodás tartamának felelt meg, és a hatóságok csak hat hónap után növelték a zárkán kívül tölthető idő tartamát.

A Bíróság úgy véli, hogy ilyen zsúfolt körülmények között történő hosszabb tartózkodás azzal a ténnyel együtt, hogy a kérelmező túlsúlyos volt és – a friss levegő tartós hiánya által nyilvánvalóan súlyosbított – légzőszervi betegségekben, így asztmában és krónikus arcüreggyulladásban szenvedett, olyan bánásmódnak minősül, ami meghaladja a jogszerű fogvatartással elkerülhetetlenül együtt járó szenvedést.

5. Ezért – figyelemmel a fenti tényezőknek a kérelmező fizikai jólétére gyakorolt kumulatív hatására – a Bíróság azt a következtetést vonja le, hogy

a kérelmező fogvatartási körülményei az Egyezmény 3. cikkét megsértve embertelen bánásmódnak minősültek.

II. AZ EGYEZMÉNY 5. CIKKE 3. BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

48. A kérelmező továbbá panaszolta, hogy fogvatartásának elrendelése és meghosszabbítása nem volt igazolt, mivel a bíróságok semmilyen konkrét indokkal nem támasztották alá az intézkedés szükségességét. A kérelmező az Egyezmény 5. cikkének 1. bekezdésére hivatkozott.

A Bíróság úgy véli, hogy a kérelmező panasza az Egyezmény 5. cikkének 3. bekezdésének hatálya alá tartozik, amely kimondja:

„E Cikk 1. c) bekezdésének rendelkezésével összhangban letartóztatott vagy őrizetbe vett minden ... személynek joga van arra, hogy ésszerű időhatáron belül tárgyalást tartsanak ügyében vagy a tárgyalásig szabadlábra helyezték. A szabadlábra helyezés olyan feltételekhez köthető, melyek biztosítják a tárgyaláson való megjelenést.”

6. A Kormány vitatta a panaszt.

A. Elfogadhatóság

50. A Bíróság megjegyzi, hogy a panasz nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikke 3. bekezdésének a) pontja szerinti értelemben. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

7. A kérelmező panaszolta, hogy a letartóztatását meghosszabbító határozatok nem voltak egyéniesítve, illetve nem vették figyelembe megromlott egészségi állapotát, és nem valószínűsítették a szökés és elrejtőzés, összebeszélés vagy bűnisméltés kockázatát. A védelem érvei (ld. fenti 8., 13. és 14. bekezdés) jórészt válasz nélkül maradtak.

52. A Kormány előterjesztette, hogy a kérelmező fogvatartása a kérelmező specifikus ügyéhez kapcsolódó specifikus tényeken alapult. A kérelmezővel szemben fennálló megalapozott gyanút a bíróságok minden alkalommal vizsgálták, és annak fennállását mindvégig megfelelő bizonyítékok támasztották alá. A hatóságok a kevésbé korlátozó kényszerintézkedések lehetőségét sem hagyták figyelmen kívül, s amint az ilyen intézkedések elegendőnek bizonyultak, alkalmazásuk elrendelésre került. A kérelmező egészségi állapota nem zárta ki a fogvatartást, mivel a büntetés-végrehajtási intézetben kezelhető volt.

53. A Bíróság emlékeztet arra, hogy esetjoga alapján a fogvatartás tartamának ésszerű volta nem ítéltető meg absztrakt módon. Azt a kérdést,

hogy a vádlott letartóztatásának fenntartása ésszerű-e, minden ügyben az ügy sajátos vonásai alapján kell megítélni. Elhúzódó fogvatartás valamely ügyben csak akkor lehet igazolt, ha a közérdek valódi követelményének olyan specifikus jelei állnak fenn, amelyek az ártatlanság védelme ellenére nagyobb súllyal esnek latba, mint az egyéni szabadság tiszteletben tartása (ld. többek között *W. v. Switzerland*, 26 January 1993, § 30, Series A no. 254-A).

54. Elsődlegesen a nemzeti bírói hatóságokra tartozik annak biztosítása, hogy egy adott ügyben a vádlott előzetes letartóztatása ne lépje túl az ésszerű időtartamot. Ennek érdekében a hatóságoknak meg kell vizsgálniuk mindazon tényeket, amelyek – az ártatlanság védelme elvének kellő figyelembe vétele mellett – az egyéni szabadság tiszteletben tartására vonatkozó szabálytól való eltérést igazoló közérdek valódi követelményének fennállása mellett vagy ellen szólnak, és ezeket a tényeket bele kell foglalniuk a szabadlábra helyezés iránti kérelmek tárgyában hozott határozataikba. A Bíróságnak alapvetően az e határozatokban felhozott indokok, valamint a kérelmező által a fellebbezéseiben előadott valódi tények alapján kell eldöntenie, hogy az Egyezmény 5. cikkének 3. bekezdését megsértették-e. Az arra vonatkozó alapos gyanú fennállása, hogy a fogvatartott bűncselekményt követett el, a meghosszabbított őrizetben tartás törvényességének elengedhetetlen, de bizonyos időn túl már nem elegendő feltétele. Ilyen esetekben a Bíróságnak már azt kell megállapítania, hogy a bírói hatóságok által felhozott egyéb indokok továbbra is igazolták-e a szabadságtól megfosztást. Ha ezek az indokok „relevánsak” és „elegendőek” voltak, akkor a Bíróságnak arról is meg kell bizonyosodnia, hogy a nemzeti hatóságok „különös gondosság”-gal jártak-e el az eljárás lefolytatása során (ld. *Labita v. Italy* [GC], no. 26772/95, § 152-153, ECHR 2000-IV).

8. A jelen ügyben a Bíróság észrevételezi, hogy a kérelmezőt több mint kilenc hónapig tartották előzetes letartóztatásban. A hazai bíróságok szerint a kérelmező esetében fennállt a szökés, elrejtőzés és összebeszélés kockázata. A letartóztatás meghosszabbítása során minden bírósági szinten megismételt ezen kockázatok fennállását a hatóságok szemében pusztán a vád tárgyi súlya, a várható ítélet súlyossága, valamint egy arra utaló adat (ld. fenti 10. bekezdés) támasztott alá, amely szerint a kérelmezőnek szándékában állt a szökés és elrejtőzés; ezt a bizonyítékelemet azonban soha nem specifikálták és soha nem mutatták be a védelemnek.

9. Azt feltételezve, hogy a kérelmező elleni, súlyos bűncselekmény elkövetése miatti gyanú kezdetben igazolta a kérelmező előzetes letartóztatását, a Bíróság úgy véli, hogy a vád tárgyi súlya „releváns” ugyan, de önmagában nem „elegendő” alap a szóban forgó teljes időszakra kiterjedő fogvatartáshoz. Ebben a vonatkozásban a Bíróság nem tekinthet el attól a tényről, hogy a kérelmező szökési szándékával kapcsolatos állítólagos bizonyíték soha nem került bemutatásra. Továbbá, a kérelmező

letartóztatását meghosszabbító bírósági döntések nem az összes vonatkozó tény elemzésén alapultak; a bíróságok meglehetősen sztereotip határozatai nem vizsgálták a kérelmező tényekkel alátámasztott, lényeges érveit.

10. A Bíróság továbbá megjegyzi, hogy a védelem érvei egészségügyi kérdéseket is érintettek. Ezzel összefüggésben a Bíróság rámutat: az 5. cikk 3. bekezdése nem olvasható úgy, mint ami a fogvatartott egészségi állapotára figyelemmel a fogvatartott szabadlábra helyezésére kötelezi a nemzeti hatóságokat. Azt a kérdést, hogy valamely fogva tartott személy állapota összeegyeztethető-e a fogvatartás fenntartásával, elsődlegesen a hazai bíróságoknak kell elbírálniuk, akik főszabályként nem kötelesek a fogvatartottat egészségügyi indokok alapján szabadlábra helyezni vagy civil kórházban elhelyezni azért, hogy a fogvatartott meghatározott típusú kezelésben részesülhessen (ld. *Kudła v. Poland* [GC], no. 30210/96, § 93, ECHR 2000-XI).

A jelen ügyben a Bíróság nem talál olyan egyedi körülményeket, amelyek szükségessé tették volna a kérelmező egészségügyi alapon történő szabadlábra helyezését.

Továbbá, valamely személy szabadlábra helyezésével, illetve fogva tartásával kapcsolatos döntés meghozatala során a hatóságoknak meg kell fontolniuk a személy bíróság előtti megjelenését biztosító alternatív intézkedéseket. Az 5. cikk 3. bekezdése nemcsak azt a jogot biztosítja a vádlott számára, hogy „ésszerű időhatáron belül tárgyalást tartsanak ügyében, vagy a tárgyalásig szabadlábra helyezték”, hanem azt is kimondja, hogy „a szabadlábra helyezés olyan feltételekhez köthető, melyek biztosítják a tárgyaláson való megjelenést.” Ez a rendelkezés nem biztosít választási lehetőséget a bíróságok számára arra, hogy a vádlott ügyében vagy tárgyalást tartsanak, vagy – garanciáktól függően – szabadlábra helyezték a vádlottat. Az elítélésig a vádlottat ártatlannak kell vélelmezni, s az 5. cikk 3. bekezdésének célja lényegében az, hogy megkövetelje a vádlott ideiglenes szabadlábra helyezését, ha a fogvatartás fenntartása már nem ésszerű (ld. többek között *Neumeister v. Austria*, 27 June 1968, p. 3, §§ 3-4, Series A no. 8).

58. A jelen ügyben a Bíróság megjegyzi, hogy a kérelmező előzetes letartóztatásának kilenc hónap és hat napos tartama alatt a bíróságok nem fontolták meg érdemben a kevésbé korlátozó kényszerintézkedések – például házi őrizet vagy óvadék – alkalmazásának a lehetőségét. Ezt a Bíróság különösen zavarónak érzi annak fényében, hogy a hatóságok a letartóztatás kezdetétől fogva tisztában voltak a kérelmező súlyos egészségi problémáival. A kérelmező ennek ellenére továbbra is letartóztatásban maradt, függetlenül attól a körülménytől, hogy egészségi állapota a büntetés-végrehajtási intézetben romlott.

11. Ezen körülmények között a Bíróság úgy véli, hogy a kérelmező elhúzódó fogvatartását nem lehetett „szükséges”-nek tekinteni az eljárás megfelelő lefolytatásának biztosítására.

12. Ezért a Bíróság azt a következtetést vonja le, hogy a hazai bíróságok által a határozataikban felhozott indokok nem voltak elegendőek a kérelmező szóban forgó időszakbeli fogvatartásának igazolására.

Ezért az Egyezmény 5. cikkének 3. bekezdését megsértették.

III. AZ EGYEZMÉNY 5. CIKKE 4. BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

13. A kérelmező azt is panaszolta, hogy letartóztatása törvényességének felülvizsgálatakor megsértették a „fegyveregyenlőség” elvét, mivel nem biztosítottak számára hozzáférést a letartóztatását alátámasztó bizonyítékokhoz, s az ügyésznél emiatt tett panasza válasz nélkül maradt. A kérelmező az Egyezmény – önállóan, valamint a 13. cikkel együtt olvasott – 5. cikkének 4. bekezdésére támaszkodott. A Kormány vitatta az állítást.

A Bíróság úgy véli, hogy a panaszt az Egyezmény (e területen *lex specialis*nek minősülő) 5. cikk 4. bekezdése alapján kell megvizsgálni, amely kimondja:

„Szabadságától letartóztatás vagy őrizetbe vétel folytán megfosztott minden személynek joga van olyan eljáráshoz, melynek során őrizetbe vételének törvényességéről a bíróság rövid határidőn belül dönt, és törvényellenes őrizetbe vétele esetén szabadlábra helyezését rendeli el.”

A. Elfogadhatóság

14. A Kormány előterjesztette, hogy a kérelmezőnek polgári bíróság előtt kártérítési pert kellett volna indítania azt állítva, hogy az ügyészség által benyújtott iratokhoz való hozzáférést megtagadó bíróságok kárt okoztak neki. Mivel ezt nem tette meg, elmulasztotta a hazai jogorvoslatok kimerítését.

15. Válaszában a kérelmező hangsúlyozta, hogy a szóban forgó időszakban – azaz a Bíróság által a *Nikolova v. Bulgaria* [GC] (no. 31195/96, ECHR 1999-II) ügyben kifejtett elvekre alapozott 166/2011. (XII.20.) AB számú alkotmánybírósági határozat meghozatala előtt – a hazai jogrendszerben nem volt egyértelmű, hogy az előzetes letartóztatásba helyezett gyanúsítottnak joga van-e a letartóztatásba helyezése alapjául szolgáló iratok megismerése. Ezért az ezen jog állítólagos megsértésére alapozott kártérítési kereset csekély sikerrel kecsegtetett. Egyébként pedig a bíróságok kártérítési felelőssége csak abban az esetben volt megállapítható, ha általuk szándékosan elkövetett eljárásjogi hiba bizonyításra került. Egy ilyen keresetindítás nehézségére figyelemmel az adott körülmények között ezt nem lehetett hatékony jogorvoslatnak tekinteni.

16. A Bíróság úgy véli, hogy a felek által a polgári per adott körülmények közötti hatékonyságával kapcsolatosan előterjesztett érveket illetően nem kell alapos vizsgálatot lefolytatni, mivel a Kormány nem

terjesztett elő arra vonatkozó bizonyítékot, hogy hasonló ügyekben az ilyen kereset hatékonynak bizonyult, ezért az adott körülmények között kimerítendő jogorvoslatnak minősült.

Ebből következően ez a panasz nem utasítható el a hazai jogorvoslatok kimerítésének elmulasztása miatt. A Bíróság továbbá megjegyzi, hogy a panasz nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikke 3. bekezdésének a) pontja szerinti értelemben. Megjegyzi továbbá, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

65. A kérelmező előterjesztette, hogy ügyében a hatóságok nem biztosítottak számára megfelelő hozzáférést az előzetes letartóztatása alapjául szolgáló bizonyítékokhoz. Ha ilyen hozzáférés biztosítva lett volna, akkor annak nyoma lenne az ügyiratokban. A Kormány azonban nem bizonyította, hogy ez lenne a helyzet. Továbbá, ha gyakorolhatta volna az iratokhoz való hozzáféréshez fűződő jogát, akkor részéről szükségtelen lett volna emiatt panaszt tenni. Több alkalommal nyújtott be ilyen panaszt, sikertelenül (ld. fenti 12. bekezdés).

A kérelmező azt is előterjesztette, hogy a hazai bíróságok – a *Hamanov v. Bulgaria* (no. 44062/98, 8 April 2004) ügyben lefektetett egyezménybeli standardokat semmibe véve – nem reagáltak a védelemnek a fogvatartás szükségtelen voltával kapcsolatos, tényekkel alátámasztott érdemi érveire.

66. Válaszában a Kormány azt állította, hogy a hazai jogszabályok szerint a nyomozati szakban az iratokhoz való hozzáférés a bizonyítékok azon elemeire korlátozódik, amelyek az előzetes letartóztatás elrendelése és fenntartása szempontjából relevánsak. E bizonyítékelemek kiválasztása az ügyész mérlegelési jogkörébe tartozik. A letartóztatásba helyezésről döntő bíró is ezeket a bizonyítékokat kapta meg, ezek alapján hozta meg döntését. A büntetőeljárásról szóló törvény tervezett módosítása kapcsán 166/2011. (XII.20.) AB számú döntésében az Alkotmánybíróság – a Bíróság fent hivatkozott *Nikolova-ügyben* hozott döntésével összhangban – megállapította, hogy a meglévő szabályok kielégítették a „fegyveregyenlőség” elve által támasztott követelményeket. Mivel a kérelmező nem indított polgári pert (ld. fenti 62. bekezdés), a Kormány nem tudott állást foglalni abban a kérdésben, hogy a kérelmező számára ténylegesen biztosított hozzáférés megfelelt-e azon követelményeknek.

67. A Bíróság megjegyzi: a szóban forgó felülvizsgálatok felületes voltával kapcsolatos kérelmezői állítások részletes vizsgálata nem szükséges, mivel az ügy körülményei a kérelmező számára az Egyezmény 5. cikkének 4. bekezdése alapján biztosított jogok vonatkozásában az alábbi indokok miatt mindenképpen jogsértést tárnak fel.

17. A Bíróság emlékeztet arra, hogy az őrizetbe vett vagy letartóztatásba helyezett személyeknek joguk van a szabadságtól megfosztásuk – Egyezmény szerinti értelemben vett – „törvényesség”-éhez nélkülözhetetlen eljárásjogi és anyagi jogi feltételekre kiterjedő felülvizsgálathoz. Ezt azt jelenti, hogy az illetékes bíróságnak „nem csupán [a hazai jogban] előírt eljárásjogi követelményeknek való megfelelést, hanem az őrizetbe vétel alapjául szolgáló gyanú ésszerűségét, valamint az őrizetbe vétellel és az azt követő letartóztatásba helyezéssel elérni kívánt cél törvényességét” is vizsgálnia kell.

A letartóztatásba helyezés ellen benyújtott fellebbezéseket elbíráló bíróságoknak a bírósági eljárás garanciáit kell nyújtaniuk. Az eljárásnak kontradiktóriusnak kell lennie, és minden esetben biztosítania kell a felek, azaz az ügyész és a terhelt közötti „fegyveregyenlőséget”. A fegyveregyenlőség nem biztosított abban az esetben, ha a védőügyvédtől megtagadják a hozzáférést a nyomozati anyag azon irataihoz, amelyek az ügyfél előzetes letartóztatása szükségességének hatékony megtámadásához alapvető fontosságúak. Olyan személy esetében, akinek fogvatartása az 5. cikk 1. bekezdése c) pontjának hatálya alá esik, meghallgatás tartása kötelező (ld. többek között a fent hivatkozott *Nikolova* ügyet, § 58). A bizonyítékok bemutatásának kellő időben kell megtörténnie, a terhelt bíróság előtti első megjelenését megelőzően kell hozzáférést biztosítani az ügyirat releváns elemeihez (ld. *Lamy v. Belgium*, 30 March 1989, § 29, Series A no. 151).

18. A jelen ügyben a Bíróság utal a Kormány azon előterjesztésére, hogy a vitatott kérdés tisztázását lehetővé tevő polgári per hiányában a Kormány nincs abban a helyzetben, hogy véleményt tudjon formálni az előzetes letartóztatás fenntartása tárgyában a kérelmező számára nyújtott tájékoztatás megfelelő voltáról. Ebben az összefüggésben a Bíróság utal fenti megállapítására (ld. fenti 64. bekezdés), amely szerint a polgári perindítás hiányát az adott körülmények között irrelevánsnak kell tekinteni.

19. Továbbá, a Bíróság észrevételezi, hogy a kérelmező mind a hazai hatóságok, mind a Bíróság előtt következetesen állította: nem biztosítottak számára hozzáférést az ügyirat releváns elemeihez; a hazai hatóságok elutasították az ezzel kapcsolatos panaszait, de nem cáfolták a hozzáférés megtagadásával kapcsolatos állítását; és az ügyésznél a hozzáférés hiánya miatt tett panasza válasz nélkül maradt (ld. fenti 12. bekezdés). A Bíróság azt is megjegyzi (ld. fenti 27. bekezdés), hogy a büntetőeljárásról szóló törvény biztosítja az iratokhoz való hozzáférést, kivéve, ha az a nyomozás érdekeit veszélyezteti.

Az ügyiratokban és a felek beadványaiban azonban nincs jele annak, hogy a kérelmező ténylegesen gyakorolhatta ezt a jogát (vö. *Lamy v. Belgium*, loc. cit.; *Lietzow v. Germany*, no. 24479/94, § 47, ECHR 2001-I; *Svipsta v. Latvia*, no. 66820/01, § 138, ECHR 2006-III (részletek)).

20. Ezen körülmények között a Bíróság kénytelen azt a következtetést levonni, hogy a Kormány nem terjesztett elő bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy a szükséges hozzáférés ténylegesen biztosítva volt a kérelmező számára, holott ebben a vonatkozásban a bizonyítási kötelezettség a Kormányt terhelte.

Ebből következően a jelen ügyben a „fegyveregyenlőség” elve nem tekinthető tiszteletben tartottnak.

Következésképpen az Egyezmény 5. cikkének 4. bekezdését megsértették.

IV. AZ EGYEZMÉNY 8. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

21. A kérelmező panaszolta, hogy az élettársával való személyes és telefonos kapcsolattartás teljes megtiltása fogvatartásának utolsó három hónapjában, továbbá a lányával való többlettelefonálási lehetőség megtagadása az Egyezmény 8. cikkében számára biztosított családi élet tiszteletben tartásához való jog megsértésének minősült. A 8. cikk releváns része kimondja:

„1. Mindenkinnek joga van arra, hogy ... családi életét ... tiszteletben tartsák.

2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.”

22. A Kormány vitatta az állítást.

A. Elfogadhatóság

23. A Bíróság megjegyzi, hogy a panasz nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikke 3. bekezdésének a) pontja szerinti értelemben. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

1. A kérelmező gyermekével való kapcsolattartása

24. A kérelmező előterjesztette, hogy lánya egészségi állapota és életkora a telefonbeszélgetések gyakorisága és hossza tekintetében a főszabálytól való kedvezményes eltérést igazolt volna. Egy tizenegy éves gyermek számára a levelezés nem megfelelő alternatíva a telefonos beszélgetéshez képest. A kilenc hónap alatt számára mindössze két alkalommal engedélyezett többlettelefonálási lehetőség a büntetés-végrehajtási intézet rendelkezésére álló források fényében nem volt arányos vagy ésszerű.

25. A Kormány rámutatott arra, hogy eseti alapon a börtönhatóságok biztosítottak a kérelmező számára többlettelefonálási lehetőséget annak érdekében, hogy gyermekével beszélhessen. Korlátlan hozzáférés biztosítása a kérelmező többi fogvatartott kárára történő kivételes bánásmódban részesítésének minősült volna. Továbbá, a kérelmező és lánya közötti levelezés nem esett korlátozás alá. Ezért a Kormánynak az volt az álláspontja, hogy a kérelmező családi élet tiszteletben tartásához való jogába történt beavatkozás nem ment túl az előzetes letartóztatásban eleve benne rejlő mértéken, és nem volt aránytalan az elérni kívánt törvényes célhoz – nevezetesen a zavargás megelőzése és mások jogainak védelme – képest.

26. A Bíróság megállapítja, hogy a kérelmező gyermekével való korlátlan telefonos kapcsolattartásának a megtagadása a kérelmező családi életébe történt „beavatkozás”-nak minősült.

A felek nem vitatták a beavatkozás „törvényben meghatározott”, voltát, s a Bíróság nem lát okot arra, hogy eltérően vélekedjék.

Továbbá, a Bíróság meggyőződött arról, hogy a beavatkozás a „zavargás vagy bűncselekmény megelőzése”-nek törvényes célját szolgálta.

27. A Bíróság továbbá úgy véli, hogy a beavatkozás az alábbi indokok miatt „egy demokratikus társadalomban szükséges”-ként is igazolt volt.

28. A Bíróság úgy véli, hogy az Egyezmény 8. cikke nem értelmezhető úgy, mint ami a fogvatartottak számára telefonhívások lebonyolítására való jogot biztosít, különösen, ha a levelezésen keresztül történő kapcsolattartás lehetősége rendelkezésre áll és megfelelő. Amennyiben a börtönhatóságok telefonálási lehetőséget biztosítanak, akkor az ilyen lehetőség a büntetés-végrehajtási intézetben zajló élet szokásos és ésszerű feltételeire – például a telefonok közös, más fogvatartottakkal megosztott használatára, valamint a zavargás és bűncselekmények megelőzésére – figyelemmel jogszerű korlátozás alá vethető. Ebben az összefüggésben és annyiban, amennyiben az ilyen feltételek a 8. cikk alapján védett jogokba való beavatkozásnak tekinthetők, a feltételek a 8. cikk 2. bekezdésében foglaltak alapján igazoltnak tarthatók (ld. *A.B. v. the Netherlands*, no. 37328/97, §§ 92 és 93, 29 January 2002).

29. A Bíróság megjegyzi, hogy a kérelmező és kiskorú gyermeke közötti kapcsolattartást nem korlátozták a hatóságok. A gyermek egészségi állapota volt az, ami a személyes találkozást gátolta (ld. fenti 24. bekezdés). Továbbá, a kérelmezőnek és lányának lehetősége volt arra, hogy rendszeres telefonhívásokat kezdeményezzen és levelezést tartson fenn, s a hatóságok eseti jelleggel többlettelefonálási lehetőséget is engedélyeztek a kérelmező számára. Elismerve, hogy bizonyos esetekben azon hozzátartozók betegsége, akikkel valamely fogvatartott kapcsolatot kíván tartani, speciális megfontolásokat indokolhat, a Bíróság úgy véli, hogy a jelen ügyben sem a gyermek életkora, sem betegsége nem tette feltétlenül szükségessé, hogy a kérelmező számára többlettelefonálási lehetőséget biztosítsanak. Ezért a

rendszeres többlettelefonálási lehetőség kérelmezőtől történt megtagadása az adott körülmények között nem tekinthető aránytalan korlátozásnak.

Ebből következően a kérelmező gyermekével való kapcsolattartása vonatkozásában nem sértették meg a 8. cikket.

2. A kérelmező élettársával való kapcsolattartása

30. A kérelmező előadta: élettársával eleve azt feltételezték, hogy a látogatások alatt ellenőrzik őket. Ez megerősítésre került azon büntetőeljárás során, amely állítólagos hamis megbízás miatt indult ellene. Ám még azt feltételezve is, hogy a kérelmező és látogatója megpróbálta megkerülni a kapcsolattartásra vonatkozó szabályokat, lehetőség lett volna kevésbé szigorú intézkedés alkalmazására, nevezetesen a személyes találkozások és a telefonhívások ellenőrzésére, amint azt a Bíróság a *Kucera v. Austria* (no. 40072/98, § 130, 3 October 2002) ügyben megállapította.

31. A Kormány szerint a kérelmező és élettársa közötti kapcsolattartás korlátozása a büntetőeljárás sikere érdekében igazolt volt, mivel kiderült, hogy a kérelmező és élettársa a jogi képviselőkre vonatkozó, kedvezőbb szabályok felhasználásával igyekezett kikerülni a hozzátartozói kapcsolattartás hatóságok általi ellenőrzését. Az esetleges összebeszélés csak a személyes, illetve telefonos kapcsolattartás teljes megtiltásával volt megakadályozható. Mivel a korlátozás csak három hónapig került alkalmazásra és az ellenőrzött levelezés lehetősége ebben az időszakban is biztosított volt, a korlátozás nem volt aránytalan az elérni kívánt célhoz képest.

32. A Bíróság megismétli, hogy a személyi szabadságtól megfosztó egyéb intézkedésekhez hasonlóan a fogvatartás is szükségszerűen a magán- és családi élet bizonyos mértékű korlátozásával jár. A fogvatartott családi élet tiszteletben tartásához való jogának azonban lényegi eleme, hogy a hatóságok lehetővé tegyék, illetve szükség esetén segítsék elő a közeli hozzátartozókkal való kapcsolattartást (ld. *mutatis mutandis*, *Messina v. Italy* (no. 2), no. 25498/94, § 61, 28 September 2000).

84. Az olyan korlátozások, mint a hozzátartozói látogatások számának meghatározása, a látogatások ellenőrzése, vagy – ha a bűncselekmény jellege igazolja – a fogvatartott speciális végrehajtási fokozatba helyezése, illetve speciális látogatási körülmények kialakítása, beavatkozást jelentenek a fogvatartott 8. cikk alapján biztosított jogaiba, de önmagukban nem sértik azon rendelkezést (ld. fent hivatkozott *Messina* §§ 62-63; *Kucera v. Slovakia*, no. 48666/99, §§ 127-128, 17 July 2007).

85. Az ilyen korlátozásoknak azonban „törvényben meghatározott”-nak kell lenniük, a 2. bekezdésben foglalt törvényes célra kell irányulniuk, továbbá „egy demokratikus társadalomban szükséges”-nek kell lenniük. Ez utóbbi feltételt illetően a Bíróság megismétli: a „szükségesség” fogalma a 8. cikk alkalmazásában azt jelenti, hogy a korlátozásnak nyomós közérdeknek kell megfelelnie, és – különösen – arányosnak kell lennie az elérni kívánt

törvényes céllal (ld. többek között *McLeod v. the United Kingdom*, 23 September 1998, § 52, *Reports* 1998–VII).

86. A jelen ügyben a Kormány nem vitatta, hogy a kérelmező és élettársa közötti személyes kapcsolattartás tilalma „beavatkozás”-t jelentett a kérelmező családi életébe, s a Bíróság nem lát okot arra, hogy eltérően vélekedjék.

A Bíróság továbbá megjegyzi, hogy a vitatott intézkedés az 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 118. § (2) bekezdése alapján került alkalmazásra, ezért a beavatkozás „törvényben meghatározott” volt.

Az is elfogadható, hogy a kifogásolt intézkedés „zavargás megelőzése” céljából került megtételre, ami a 8. cikk alapján törvényes cél.

A Bíróságnak arról kell megbizonyosodnia, hogy a hatóságok megfelelő egyensúlyt teremtettek-e az elérni kívánt törvényes célból fakadó szükségletek, valamint a kérelmező számára biztosított, a családi élet fogvatartás alatti tiszteletben tartásához való jog között.

33. A Bíróság annak megjegyzésével kezdi, hogy a kérelmező és élettársa közötti telefonos, illetve személyes kapcsolattartás teljes megtiltásával a hatóságok nem a látogatási szabályok tényleges megsértését, hanem ezen szabályok kijátszásának általuk észlelt szándékát szankcionálták. A Bíróság azt is megjegyzi, hogy ez a szándék soha nem került bizonyításra. Továbbá, a kérelmezőt felmentették azon vád alól, hogy a családi kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezések megkerülése céljából hamis tartalmú ügyvédi megbízást adott élettársának (ld. fenti 23. bekezdés). Azonban, még azt feltételezve is, hogy a büntetés-végrehajtási intézet ilyen szándék fennállására vonatkozó gyanúja valós volt, a Bíróság szerint az ilyen helyzetet más, kevésbé szigorú intézkedéssel – így felügyelt találkozások, illetve telefonhívások engedélyezésével – is lehetett volna kezelni.

88. A hatóságok azonban mindössze annyit tettek, hogy – az élettársak kapcsolattartását ellenőrzött levelezésre korlátozva – a látogatások és telefonhívások teljes tilalmát rendelték el; a kérelmező joggal való visszaélésével kapcsolatos gyanú vonatkozásában semmilyen alternatív megoldást nem fontoltak meg.

89. A Bíróság szerint a kérelmező kapcsolattartási jogának korlátozása túlmént a demokratikus társadalmakban a „zavargás vagy bűncselekmény” megelőzése – azaz a folyamatban lévő nyomozás zavartalanságának biztosítása – érdekében szükséges mértéken. A szóban forgó intézkedés a kérelmező esetében olyan mértékűre csökkentette a családi élet élvezetét, ami az adott körülmények között csak aránytalannak minősíthető. A Bíróság ezért úgy véli, hogy a hatóságok nem teremtettek megfelelő egyensúlyt az elérni kívánt cél, valamint az alkalmazott intézkedés között.

90. Ebből következően a kérelmező élettársával való kapcsolattartása tekintetében alkalmazott korlátozásokkal megsértették az Egyezmény 8. cikkét.

V. AZ EGYEZMÉNY – 8. CIKKEL EGYÜTT OLVASOTT – 13. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

91. A kérelmező panaszolta, hogy a 8. cikk alapján tett panasza tekintetében nem állt rendelkezésre az Egyezmény 13. cikke alapján megkövetelt hatékony hazai jogorvoslat. A 13. cikk kimondja:

„Bárminek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.”

92. A Kormány vitatta a panaszt.

A. Elfogadhatóság

93. Mivel az Egyezmény 8. cikkének megsértése megállapításra került (ld. fenti 90. bekezdés), a Bíróság meggyőződött arról, hogy a kérelmező „érvekkel alátámasztható igény”-nyel rendelkezik a 13. cikk céljaira (ld. *Silver and Others v. the United Kingdom*, 25 March 1983, § 113, Series A no. 61).

A Bíróság továbbá megjegyzi, hogy a panasz nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikke 3. bekezdésének a) pontja szerinti értelemben. Semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

34. A kérelmező azt állította, hogy az élettársával való kapcsolattartás megtiltása miatt a legfőbb ügyészhez benyújtott panasza válasz nélkül maradt (ld. fenti 23. bekezdés).

35. A Kormány nem vitatta az állítást.

36. A Bíróság emlékeztet arra, hogy az Egyezmény 13. cikke az Egyezményben biztosított jogok és szabadságok lényegének végrehajtására nemzeti szinten olyan formájú jogorvoslatokat biztosít, amilyenek a hazai jogrendben éppen rendelkezésre állnak. Ezért a 13. cikk az Egyezmény alapján tett, „érvekkel alátámasztható panasz” lényegével foglalkozó, és megfelelő orvoslást nyújtó hazai jogorvoslat biztosítását követeli meg, bár a szerződő államok bizonyos mértékű mérlegelési jogkörrel rendelkeznek azon módot illetően, ahogyan az e rendelkezés alapján rájuk háruló Egyezménybeli kötelezettségnek eleget tesznek. A 13. cikk alapján fennálló kötelezettség terjedelme az Egyezmény alapján tett kérelmezői panasz természetétől függően változik. Mindenesre a 13. cikk alapján megkövetelt jogorvoslatnak gyakorlatilag és jogilag is „hatékornak” kell lennie. Különösen, a jogorvoslat gyakorlását az alperes állam hatóságainak aktusai,

illetve mulasztásai indokolatlanul nem akadályozhatják (vö. *Ilhan v. Turkey* [GC], no. 22277/93, ECHR 2000–VII, § 97).

97. A Bíróság megjegyzi, hogy a legfőbb ügyész nem vizsgálta meg a szóban forgó kapcsolattartással összefüggésben benyújtott kérelmezői panaszt. Ezen körülmények között a Bíróság kénytelen azt a következtetést levonni, hogy a kérelmezőnek nem állt rendelkezésére hatékony jogorvoslat a 8. cikkben számára biztosított jogokba történt beavatkozással kapcsolatos panasz orvoslására.

37. Ezért az Egyezmény 13. cikkét megsértették.

VI. AZ EGYEZMÉNY EGYÉB ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSEI

38. Végül a kérelmező azt is panaszolta, hogy előzetes letartóztatása – az 5. cikk 1. bekezdését megsértve – nem volt igazolt.

A Bíróság észrevételezi, hogy a kérelmező ellen különösen nagy vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés miatt emeltek vádat (ld. fenti 6. bekezdés), és hogy előzetes letartóztatásba helyezése az ezzel kapcsolatosan felmerült ésszerű gyanú alapján került elrendelésre. Ebből következően az intézkedés az 5. cikk 1. bekezdésének c) pontja alkalmazásában igazoltnak tekinthető.

Ebből következően ez a panasz nyilvánvalóan alaptalan a 35. cikk 3. bekezdésének a) pontja szerinti értelemben, s az Egyezmény 35. cikkének 4. bekezdése alapján el kell azt utasítani.

VII. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

100. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

101. A kérelmező 35 140 euró vagyoni kártérítést követelt. Ez az összeg megfelel a fogvatartás miatt kiesett jövedelmének. A kérelmező továbbá 22 000 euró nem vagyoni kártérítést követelt.

102. A Kormány vitatta az igényeket.

103. A Bíróság nem lát okozati kapcsolatot a megállapított jogsértések és az állított vagyoni kár között, ezért ezt az igényt elutasítja. Úgy véli azonban, hogy a kérelmező nem vagyoni kárt szenvedett, ezért méltányossági alapon ilyen címen 12 500 eurót ítél meg számára arra figyelemmel, hogy a hatóságok – bár megkésve – erőfeszítéseket tettek a kérelmező megfelelő elhelyezésére.

B. Költségek és kiadások

104. A kérelmező további 9 800 eurót követelt a Bíróság előtt felmerült költségek és kiadások megtérítésére. Ez az összeg megfelel a kérelmező ügyvédje által kiszámlázandó, 136 eurós óradíjjal számított 72 órányi jogi munka díjának, valamint 208 euró adminisztratív költségnek.

105. A Kormány vitatta az igényt.

106. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmező csak annyiban jogosult költségei és kiadásai megtérítésére, amennyiben bizonyítja, hogy e költségek ténylegesen és szükségszerűen merültek fel, s összegüket tekintve ésszerűek. A jelen ügyben – a birtokában lévő információkra és a fenti kritériumokra figyelemmel – a Bíróság az összes költség tekintetében 6 000 euró megítélését tartja ésszerűnek.

C. Késedelmi kamat

107. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális hitelkamatán kell alapulnia, s ahhoz további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. A 3. cikk, az 5. cikk 3. és 4. bekezdésén, valamint a(z) önállóan és a 13. cikkel együtt olvasott) 8. cikk alapján tett panaszokat elfogadhatóvá, a kérelem többi részét elfogadhatatlanná *nyilvánítja*;
2. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 3. cikkét megsértették;
3. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 5. cikkének 3. bekezdését megsértették;
4. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 5. cikkének 4. bekezdését megsértették;
5. *Megállapítja*, hogy a kérelmező gyermekével való kapcsolattartását illetően az Egyezmény 8. cikkét nem sértették meg;
6. *Megállapítja*, hogy a kérelmező élettársával való kapcsolattartását illetően az Egyezmény 8. cikkét megsértették;

7. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény – 8. cikkel együtt olvasott – 13. cikkét megsértették;
8. *Megállapítja*
- (a) hogy az alperes államnak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, az alábbi összegeket kell kifizetnie a kérelmező számára nemzeti valutában, a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával:
    - (i) nem vagyoni kár tekintetében 12 500 (tizenkétezer-ötszáz) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét;
    - (ii) költségek és kiadások tekintetében 6 000 (hatezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét;
  - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatlábát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összeg után;
9. A kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további igényeit *elutasítja*.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2013. április 23-án a Bíróság Eljárási Szabályzata 77. § 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

Stanley Naismith
hivatalvezető

Guido Raimondi
elnök